

Utbildningsinspektion i grundskolan Timsfors skola

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

1. Normer och värden
2. Kunskaper
3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete
6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde. Rapporten ger således inte en heltäckande beskrivning av all pågående utbildningsverksamhet inom enheten vid den aktuella tidpunkten.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter liksom jämförelser med jämförbara verksamheter är också betydelsefulla vid bedömningarna och för slutsatserna med krav på åtgärder och förbättringar. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Skolform	Antal elever/barn
Förskoleklass:	12
Grundskola:	86
Skolbarnsomsorg:	32

Timsfors skola är belägen i ett mindre samhälle ca 2,5 km norr om centralorten Markaryd. Två tredjedelar av eleverna bor i samhället. Det finns för närvarande inga elever med invandrarbakgrund.

Utbildningen vid skolan omfattar förskoleklass till skolår 5. På skolan finns tillgång till skolbarnsomsorg, vilken är belägen i separat byggnad.

De flesta av skolans elever arbetar i åldershomogena klasser. Ett par klasser är sammanslagna till åldersblandade grupper på grund av vikande elevunderlag. I skolår 5 finns två särskoleelever integrerade. De arbetar i samverkan med eleverna i skolår 5 men har ett eget hemrum.

Skolans lärare är organiserade i ett arbetslag. Laget träffas vid enhetsträffar kvällstid då den gemensamma övergripande verksamheten planeras och diskuteras. Vid arbetslagsträffarna deltar även fritidspedagogerna.

Genomförandet av inspektionen i Timsfors skola

Skolverket sände den 12 juni 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektionsteamet med ansvar för Timsfors skola har bestått av undervisningsrådet Cecilia Hanö, administratören Yvonne Lundqvist Fors och experten Arne Huseby. Besök i Timsfors skola gjordes den 18–19 september 2003.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Timsfors skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem etc.

I Timsfors skola genomfördes intervju med tf. rektor och gruppintervjuer med elever, föräldrar och lärare. Lektioner i skolår 1–5 besöktes varvid kortare samtal genomfördes med lärare och enskilda elever.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit att den ordinarie rektorn är sjukskriven vilket inneburit att inspektionsteamet inte kunnat få svar på en del frågor som rör skolutveckling, kompetensutveckling m. m.

Bedömning

Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanernas mål framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och lust att lära. I läroplanerna anges också att barn och elever skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön samt få ett reellt inflytande över utformningen av utbildningen. På samma värdegrund vilar verksamheten inom det offentliga skolväsendet för vuxna.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet med skolans värdegrund och läroplanernas mål att sträva mot.

Timsfors skola har ingen egen nedskrivna värdegrund men pedagogerna påpekar att normer och värden diskuteras kontinuerligt både med elever, i personalgruppen och tillsammans med föräldrar vid föräldramöten.

Pedagogerna har regelbundna samtal med eleverna om etiska frågor. Inspektionsteamet upplever att eleverna tar väl hand om varandra och att nya elever får gott stöd för att komma in i klassgemenskapen. Eleverna känner sig trygga i skolan.

Timsfors skola har en handlingsplan mot mobbning. Planen innehåller mål och metoder för det förebyggande arbetet samt handlingsplan vid akuta fall av mobbning. Elever och personal berättar att mobbning sällan förekommer. Någon plan mot kränkande behandling finns inte.

Skolan har klassråd, elevråd och föräldraråd. Elevrådet sammanträder 2–3 gånger per termin under samma vecka som föräldrarådet sammanträder. Elever, föräldrar och lärare i varje klass formar gemensamma mål för klassen i olika ämnen och även sociala mål. Detta är ett sätt att bryta ner både allmänna mål och kunskapsmål för de olika skolåren. I övrigt ges eleverna möjlighet till inflytande efter ålder och mognad i skolarbetet. Det finns inte närmare riktlinjer i skolan för hur detta skall genomföras.

Sammanfattningsvis uppfattar inspektionsteamet att eleverna i Timsfors skola utvecklar normer, värden och förhållningssätt som ligger väl i linje med de nationella målen i läroplanen för förskoleklass och grundskola. Det kontinuerliga arbetet kring etik, normer och värden samt arbetet för att förebygga och förhindra kränkande behandling och mobbning gör att eleverna i Timsfors skola känner trygghet. Eleverna har goda möjligheter till inflytande över sitt lärande. Dock bör arbetet med att utarbeta riktlinjer för elevinflytandet påbörjas.

Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Vårterminen 2003 uppnådde eleverna i skolår 5 följande resultat i de nationella proven. Av 29 elever var det 23 som nådde målen i svenska och 25 som nådde målen i engelska respektive matematik.

Av eleverna bedöms 20 procent bedöms inte nå målen i svenska, 13 procent av eleverna bedöms inte nå målen i matematik och engelska. Skolan har arbetat aktivt med barn som inte har ett kontinuerligt behov av stöd men som riskerar att inte nå målen i skolår 5. Enligt skolan har detta arbete gett bra effekt.

Sammanfattningsvis ligger barnens och elevernas utveckling och lärande i linje med läroplanens mål att sträva mot. Enligt de nationella ämnesproven i svenska, engelska och matematik var kunskapsutvecklingen hos elever i skolår 5 inte tillfredsställande för alla 29 elever och de bör ges bättre förutsättningar att nå målen.

Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med föräldrar, barn, elever respektive de vuxenstuderande i arbetet med att forma en god miljö för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Timsfors skola samverkar med föräldrarna bland annat i ett föräldraråd. Föräldrarådet sammanträder 2–3 gånger per termin och fungerar enligt personal och skolledning väl. Föräldrarna informeras om verksamheten i s.k. veckobrev.

För att förebygga mobbning och kränkande behandling har pedagogerna regelbundna samtal om etiska frågor med eleverna. Klassråden har också diskussion kring mobbning som en fast mötespunkt. Skolan har inte någon plan för arbetet mot kränkande behandling.

Eleverna deltar i klassråd och elevråd. Eleverna avgör där vilka frågor som ska föras vidare till föräldrarådet.

Sammanfattningsvis står arbetet i Timsfors skola för en god psykosocial och fysisk arbetsmiljö väl i överensstämmelse med läroplanens riktlinjer för hur skolan ska främja värdegrunden. Timsfors skola bedöms vara en lugn och trygg miljö för lärande. Skolan har inte en handlingsplan mot kränkande behandling.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå målen skall främst utformas av de lärande och personalen. I förskolan och skolan skall detta ske i samverkan med hemmen. De nationella läroplanerna, andra statliga bestämmelser och kursplanerna ger dock också vissa anvisningar för arbetet. Det finns riktlinjer för stöd, betygssättning och utvecklingssamtal, utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid, etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper och färdigheter barnen, ungdomarna och de vuxna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att närma sig målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Under året har lärarna arbetat med att revidera och utveckla den lokala arbetsplanen. De har också arbetat med skolans kvalitetsredovisning.

I skolans bibliotek har man byggt upp delar av en gammaldags stuga, som kallas Gummans stuga. Till stugan kommer gumman på besök, en pedagog som både berättar och dramatiserar bl.a. sagor. I "Gummans stuga" arbetar man med att utveckla leken, barnens fantasi och skapande. Man arbetar med kulturarvet, sagor och sägner, seder och bruk. Gummans stuga används av alla klasser.

Undervisningen sker i framförallt åldershomogena klasser. Lektionsbesöken visade på varierade arbetssätt i olika ämnen. Arbetet var emellertid inte individanpassat i någon större utsträckning utan nästan alla elever arbetade med samma uppgifter. Dock arbetade elever i behov av stöd med anpassade uppgifter.

På Timsfors skola finns 36 elever som är i behov av särskilt stöd. För dessa elever har man upprättat eller håller på att upprätta åtgärdsprogram. Eleverna testas enligt den plan som finns i kommunen. Därutöver har speciallärare och klasslärare i samråd och vid behov använt andra tester. De elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd får detta. Stödet består mestadels av enskild stöd-undervisning i 20 minuters pass hos specialläraren. En del elever går till specialläraren varje dag. Stödet avser i första hand läs- och skrivträning samt matematik. Specialläraren ger även handledning och råd till pedagogerna.

Elever och föräldrar är mycket positiva till insatserna. Föräldrarna får information om elevens rätt till stöd och de deltar vid upprättande av åtgärdsprogrammen. Föräldrarna känner sig delaktiga och är nöjda med dialogen med skolan.

Vid utvecklingssamtalen ges adekvat information utifrån de gemensamt framtagna målen. I en del klasser gör eleverna en självskattning med de uppsatta målen som underlag.

Sammanfattningsvis är arbetssätten adekvata för att stödja barnens och elevernas utveckling. Det individanpassade arbetet bör utvecklas så att barnen kan tillägna sig undervisningen efter sina egna förutsättningar och behov.

Arbetet med att revidera den lokala arbetsplanen bör fortsätta så att denna blir ett viktigt instrument i vardagsarbetet.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för barnomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre arbete. Sammantaget har dessa skyldigheter att se till att rätten till utbildning tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av målen och riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som tas upp vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

Lärarna har tillsammans med rektor reviderat skolans dokument och gjort kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningen bygger på lokala mål, den kommungemensamma enkäten, utbildningsplan 2001, anvisningar kring hantering av elevinflytande och åtgärdsprogram samt kvalitetsredovisningen föregående år. De mätmetoder som används är enkäter, nationella prov och olika tester. Redovisningen innehåller mål, måluppfyllelse samt åtgärder för utveckling.

Den tillförordnade rektorn beskriver att verksamheten bedrivs utifrån de resurser skolan tilldelats. Inom skolan finns god pedagogisk kompetens, ett positivt tänkande och en lugn, harmonisk miljö. Tf. rektor anser att det finns en gemensam pedagogisk syn bland personalen. Dialogen med föräldrar är god.

Personalen arbetar i ett gemensamt arbetslag. Laget har enhetsträffar på kvällstid då den övergripande verksamheten planeras och diskuteras. Vid dessa träffar deltar också fritidspedagogerna. Arbetet i klasserna planeras av varje lärare enskilt. Viss samplanering av de olika klassernas arbete görs vid behov.

Skolan deltar i utvecklingsdialog i samarbete med "Myndigheten för skolutveckling" med fokus på motivationsarbete.

Någon större samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg finns inte. Fritidshemspersonal ansvarar för undervisningen i bild på skolan och följer eleverna till undervisningen i hem- och konsumentkunskap inne i Markaryd.

Sammanfattningsvis fungerar ledningen vid Timsfors skola på ett formellt godtagbart sätt. Viss problematik kan finnas beroende på den ordinarie skollärarens sjukskrivning. Samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg bör utvecklas.

Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Inom en viss utbildning skall det också finnas möjligheter för eleverna att individuellt göra val av kurser eller ämnen.

Granskningen gäller om möjlighet till utbildning ges i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

Inom upptagningsområdet finns inga elever som fullgör skolplikten på annat sätt eller får särskild undervisning eller inte kommer till skolan.

Utbudet i elevens val begränsas av tillgång på personal. Eleverna får möjlighet att föreslå aktiviteter. Lärarna gör sedan en bedömning av vilka val som kan erbjudas utifrån lärarnas kompetens och vad de anser att eleverna kan tillgoda göra sig.

Sammanfattningsvis ges eleverna vid Timsfors skola tillräckliga möjligheter till individuella val enligt författningarna.

Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Enligt tf rektorn är nästan all personal behörig. Behörig heltidsanställd speciallärare finns på skolan. Personalomsättningen är låg. Det finns både äldre och yngre personal på skolan.

Skolan har elevassistentresurs 62 timmar/vecka. Skolan har tillgång till läromedel och utrustning för en tidsenlig utbildning. Vid besöket höll skolan på att inreda ett "sinnenas" rum. Skolan har ändamålsenliga lokaler och en stimulerande utemiljö.

Sammanfattningsvis är tillgången på resurser kompetensmässigt och materiellt för den aktuella utbildningen tillfredsställande med hänsyn till statens krav.

Sammanfattande bedömning

Den pedagogiska verksamheten vid Timsfors skola ligger väl i linje med de nationella bestämmelserna och målen för grundskolan. Skolan har goda förutsättningar och arbetar ambitiöst för att främja elevernas lärande.

Undertecknade bedömer att det finns utrymme för att förbättra måluppfyllelsen genom att

- fördjupa arbetet för att förebygga kränkningar och mobbning,
- utveckla och revidera den lokala arbetsplanen så att den blir ett viktigt instrument i vardagsarbetet,
- skapa bättre förutsättningar för samverkan mellan skola och skolbarnsomsorg,
- ytterligare utveckla stödet till de barn som inte når målen vid de nationella ämnesproven i skolår 5,
- utveckla det individanpassade arbetssättet så att större hänsyn tas till elevernas olika förutsättningar och behov.

Vidare anser inspektionsteamet att huvudmannen ska vidta åtgärder så att

- ett handlingsprogram beträffande kränkande behandling upprättas,
- elevinflytandet stärks.

Datum	Ort
2004-01-16	Lund

Cecila Hanö

Arne Huseby

Yvonne Lundquist Fors